

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Факультет ветеринарної медицини
Кафедра паразитології та тропічної ветеринарії

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор

« 26 »

I.I. Ібатуллін
2020 р

РОЗГЛЯНУТО ТА СХВАЛЕНО

На засіданні вченої ради
факультету ветеринарної медицини
протокол № 9 від 12.05.2020 р.
професор М.І. Цвіліховський

На засіданні кафедри фармакології,
паразитології і тропічної ветеринарії
протокол № 1 від «03» березня 2020 р.
в.о. завідувача кафедри

В.Д. Іщенко
03 березня 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ВЕТЕРИНАРНА ПАРАЗИТОЦЕНОЛОГІЯ»

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ

21 ВЕТЕРИНАРНА МЕДИЦИНА

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ

211 «ВЕТЕРИНАРНА МЕДИЦИНА»

РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ

ТРЕТИЙ (ОСВІТНЬО-НАУКОВИЙ) РІВЕНЬ

Факультет Ветеринарної медицини

Розробники: д.вет.н., проф. Прус М. П., д.вет.н., проф. Сорока Н. М., к.вет.н.,
доц. Галат М.В.

Київ – 2020

1. Опис навчальної дисципліни

ВЕТЕРИНАРНА ПАРАЗИТОЦЕНОЛОГІЯ

Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь		
Галузь знань	21 «ветеринарна медицина»	
Освітньо-науковий рівень	третій	
Освітній ступінь	доктор філософії	
Спеціальність	211 «ветеринарна медицина»	
Освітньо-наукова програма	Заразна патологія тварин	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Вибіркова	
Загальна кількість годин	150	
Кількість кредитів ECTS	5	
Кількість змістових модулів	Не передбачено	
Курсовий проект (робота)	Не передбачено	
Форма контролю	іспит	
Показник навчальної дисципліни для денної та заочної форми навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки (курс)	1	Не передбачена
Семестр	2	
Лекційні заняття	20	
Практичні, семінарські заняття		
Лабораторні заняття	20	
Самостійна робота	110	
Індивідуальні завдання		
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	4	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Ветеринарна паразитоценологія — розділ паразитоценології, який вивчає взаємовідносини співчленів екопаразитарних систем тварин, іноді й людини, закономірності та особливості епізоотичного процесу асоціативних хвороб тварин, їх патогенез, клінічні ознаки, поширення, вплив навколошнього середовища та живителів на компоненти екопаразитарних систем, методи діагностики, профілактики і лікування асоціативних хвороб.

Завданням ветеринарної паразитоценології є теоретичне об'єднання усіх розділів заразної патології, тобто ветеринарної вірусології, бактеріології, епізоотології, зоопаразитології у рамках загальних теорій. А це є шляхом до створення законів паразитизму, поняття про рівні паразитизму, патогенез змішаних інфектоінвазій.

Мета ветеринарної паразитоценології — розроблення технологій управління екопаразитарними системами тварин.

Опанування цієї дисципліни дає можливість майбутнім спеціалістам прогнозувати паразитоценологічну ситуацію в населеному пункті, районі, області, діагностувати асоціативні хвороби та розробляти заходи з лікування хворих тварин і профілактики хвороб.

Основними компетентностями, якими повинен володіти здобувач під час вивчення дисципліни є:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- здатність до комплексного підходу досліджень у галузі ветеринарної медицини;
- здатність генерувати нові науково-теоретичні та практично спрямовані ідеї (креативність);
- здатність створювати нові знання через оригінальні дослідження;
- здатність до підприємництва та прояву ініціативи щодо впровадження у виробництво результатів дисертаційних досліджень.

В результаті вивчення дисципліни здобувач повинен:

з н а т и:

- концептуальні, теоретичні і методологічні основи систематики, морфології та біології збудників інфекційних і інвазійних хвороб тварин;
- поширення, патогенез та імунітет за асоціативних хвороб тварин;
- сучасні та новітні методи досліджень інфекційних і інвазійних хвороб тварин;
- механізм дії лікарських засобів на збудників асоціативних хвороб тварин;
- механізми підвищення продуктивності та біологічної стійкості сільськогосподарських тварин.

в м і т и:

- володіти сучасними методами зажиттєвої та посмертної діагностики інфекційних та інвазійних хвороб тварин;
- ставити діагноз на асоціативні хвороби тварин та диференціювати збудників хвороб;
- проводити дослідження тварин та об'єктів довкілля;
- розробляти і упроваджувати лікувально-профілактичні заходи за паразитоценозів тварин у господарствах різної форми власності;
- використовувати інформаційне забезпечення біоінформаційних систем у ветеринарній медицині;
- брати участь у наукових дискусіях, відстоювати свою власну позицію на конференціях, семінарах та форумах;
- генерувати власні ідеї та приймати обґрунтовані рішення.

3. Структура навчальної дисципліни

повного терміну денної форми навчання

	всього	денна форма				
		у тому числі				
		лекції	практ	лабор	інд	сам.робота
Тема 1. Паразитоценологія. Теоретичні і прикладні аспекти.	16	2		2		12
Тема 2. Паразитоценологія як розділ екології.	14	2		2		10
Тема 3. Аксіоми паразитоценології, проблема і сутність паразитизму	14	2		2		10
Тема 4. Екологічні особливості взаємодії системи паразит-хазяїн при тканинному паразитизмі.	16	2		2		12
Тема 5. Паразитоценологічні особливості відносин у trematod і цестод	14	2		2		10
Тема 6. Паразитоценологічні особливості відносин у нематод	14	2		2		10
Тема 7. Паразитоценологічні відносини у паразитичних членистоногих	16	2		2		12
Тема 8. Паразитоценологічні відносини у одноклітинних паразитичних організмів	14	2		2		10
Тема 9. Значення паразитоценології для наукових паразитологічних досліджень	16	2		2		12
Тема 10. Змішані інвазійні і інфекційні хвороби тварин	16	2		2		12
Всього годин	150	20		20		110

4. Теми лабораторних занять

№ п/п	Назва теми	Кількість год
1	Екологічні, епізоотологічні та епідеміологічні особливості збудників гельмінтозів	2
2	Екологічні, епізоотологічні та епідеміологічні особливості збудників акарозів	2
3	Екологічні, епізоотологічні та епідеміологічні особливості збудників ентомозів	2
4	Екологічні, епізоотологічні та епідеміологічні особливості збудників протозоозів	2
5	Клініко-епізоотологічне обстеження тварин за асоціативних хвороб	2
6	Паразитологічне обстеження випасних угідь, тваринницьких приміщень, території ферм та населених пунктів	2
7	Визначення життєздатності яєць та личинок гельмінтів	2
8	Паразитологічні дослідження виділень з різних органів тварин	2
9	Імунологічні дослідження тварин за асоціативних хвороб	2
10	Паразитологічні методи дослідження об'єктів довкілля	2
	Всього годин	20

5. Контрольні питання, комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань здобувачами

1. Дати визначення поняття «паразитоценоз».
2. Що вивчає наука паразитоценологія.
3. Хто є засновником науки паразитоценології.
4. Що таке екопаразитарна система.
5. Які завдання паразитоценології
6. Що таке мікропаразитоценоз
7. Що таке екопаразитарна система.
8. Дати визначення «монопаразитарна система».
9. Дати визначення «поліпаразитарна система».
10. Дати визначення «гіперпаразитарна система».
11. Дати визначення «суперпаразитарна система».

12. Що таке «змішана поліпаразитарна система».
13. Дати визначення поняття «біоценоз».
14. Дати визначення поняття «паразитизм».
15. Навести приклади зовнішніх паразитів.
16. Навести приклади внутрішніх паразитів.
17. Залежність паразитофуани від віку тварини хазяїна, пори року, їжі та способу життя.
18. Дати визначення «тимчасові паразити». Навести приклади.
19. Дати визначення «періодичні паразити». Навести приклади.
20. Що таке «морфологічні регресивні адаптації» у паразитів?
21. Що таке «морфологічні прогресивні адаптації» у паразитів?
22. Що таке «біологічні адаптації» у паразитів?
23. Дати визначення «види хазяїв» паразитів. Навести приклади.
24. Залежність одних членів паразитофуани від наявності інших.
25. Шляхи зараження хазяїв збудниками паразитарних хвороб. Навести приклади.
26. Охарактеризувати вплив зоопаразитів на організм хазяїна.
27. Що є джерелом зараження тварин збудниками заразних хвороб?
28. Що таке зоонози (зооантропонози)? Навести приклади.
29. Назвати збудників паразитарних хвороб, які локалізуються у черевній порожнині.
30. Назвати збудників паразитарних хвороб, які локалізуються у дихальній системі.
31. Особливості живлення паразитів залежно від місця їх локалізації.
32. Імунні реакції, якими супроводжується зараження тварин паразитами?
33. Як відбувається засвоєння поживних речовин у цестод?
34. Як відбувається засвоєння поживних речовин у нематод?
35. Вказати біологічні адаптації личинок нематод, направлені на пошук і зараження тварин-хазяїв.
36. Як відбувається засвоєння поживних речовин у акантоцефал?

37. Що таке екстенсивність інвазії за гельмінтоозів?
38. Що таке інтенсивність інвазії за гельмінтоозів?
39. Вплив зоопаразитів на організм хазяїна.
40. Механізми формування імунітету за паразитоценозів.
41. Роль Т- і В-лімфоцитів у формуванні імунітету за паразитарних хвороб.
42. Що таке гіперчутливість негайногого типу за паразитарних хвороб?
43. Охарактеризувати методи діагностики паразитоценозів у тварин.
44. Що таке патогенетична терапія за асоціативних хвороб тварин?
Навести приклади.
45. Яким чином проводиться вивчення паразитоцинологічної ситуації в населеному пункті, районі?
46. Як відбувається живлення у кліщів родин Argasidae і Ixodidae?
47. Охарактеризувати вплив кліщів на організм хазяїна.
48. Охарактеризувати особливості живлення паразитичних комах.
49. Що таке моноксенні одноклітинні паразитичні організми? Навести приклади.
50. Що таке гетероксенні одноклітинні паразитичні організми? Навести приклади.
51. Що таке трансмісивні протозойні хвороби?
52. Охарактеризувати епізоотичний ланцюг за піроплазмідозів тварин.
53. Охарактеризувати патогенез за піроплазмідозів тварин.
54. Які організми відносяться до прокаріотів?

6. Методи навчання

Під час вивчення дисципліни використовується мікро- і макромузей збудників паразитарних хвороб тварин, музейні зразки яєць гельмінтів, ооцист найпростіших, мікроскопи, бінокулярні лупи, необхідне лабораторне обладнання, зразки протипаразитарних препаратів. При читанні лекцій активно

використовується комп'ютерна техніка з відповідним програмним забезпеченням та мультимедійні проектори.

7. Форми контролю

1. Усний і письмовий поточний контроль знань.
2. Формою самостійної роботи здобувача є вивчення спеціальної літератури та виконання індивідуальних завдань.
3. Іспит.

8. Методичне забезпечення

Науково-методичне забезпечення навчального процесу передбачає: навчальні плани, підручники і навчальні посібники; інструктивно-методичні матеріали лабораторних занять; індивідуальні навчально-дослідні завдання; контрольні роботи; текстові та електронні варіанти тестів для поточного і підсумкового контролю, методичні матеріали для організації самостійної роботи здобувачів.

9. Рекомендована література

Основна література

1. Глобальна паразитологія: Підручник / В.Ф. Галат, А.В. Березовський, Н.М. Сорока, М.П. Прис, В.О. Євстаф'єва, М.В. Галат; За ред. В.Ф. Галата. – К.: ДІА, 2014. – 567 с.
2. Загальна паразитологія / К. Невядомська, Т. Пойманська, Б. Магніцька, А. Чубай. – К.: Наукова думка, 2007. – 483 с.
3. Паразитологія та інвазійні хвороби тварин: Підручник / В.Ф. Галат, А.В. Березовський, Н.М. Сорока, М.П. Прис; За ред. В.Ф. Галата. – К.: Урожай, 2009. – 365 с.

4. Паразитологія та інвазійні хвороби тварин: Практикум / В.Ф. Галат, А.В. Березовський, Н.М. Сорока, М.П. Прус; За ред. В.Ф. Галата. – Полтава, «Укрпромторгсервіс», 2009. – 242 с.
5. Маркевич А. П. Принципы и пути комплексного изучения паразитологической ситуации в связи с организацией массовых оздоровительных мероприятий / А. П. Маркевич // Паразитология. – 1967. – № 1. – Вып. 1. – С. 5 – 12.
6. Маркевич А. П. Паразито-хозяинные отношения и задачи паразитоценологии / А. П. Маркевич // 11 Всесоюз. совещ. по паразитол. проблемам. – Л. : Наука, 1973. – С. 8 – 11.
7. Маркевич А. П. Паразитоценология, ее задачи и основные проблемы / А. П. Маркевич // Вестн. зоологии. – 1974. – № 1. – С. 3 – 10.
8. Маркевич А. П. Паразитоценология: теоретические и прикладные проблемы / А. П. Маркевич. – К. : Наук. думка, 1985. – 248 с.
9. Паразитоценология. Теоретические и прикладные проблемы / Под общ. ред. А. П. Маркевича. – К.: Наук. думка, 1985. – 248 с.

Додаткова література

1. Атлас гельмінтів тварин / І.С. Дахно, А.В. Березовський, В.Ф. Галат та ін. – К.: Ветінформ, 2001. – 118 с.
2. Інвазійні хвороби птиці: Навчальний посібник / М.В. Богач, А.В. Березовський, І.Л. Тараненко. – К.: Ветінформ, 2007. – 224 с.
3. Болезни собак и кошек: Справочник / В.Б. Борисевич, В.Ф. Галат, Г.Н. Калиновский и др.; под. ред. А.И. Мазуркевича. – К.: Урожай, 1996. – 432 с.
4. Ветеринарная паразитология / Г.М. Укхарт, Дж. Ермур, Дж. Дункан и др. – М.: Аквариум, 2000. – 352 с.
5. Інвазійні хвороби коней: Навчальний посібник / В.Ф. Галат, А.В. Березовський, Н.М. Сорока, М.П. Прус, М.В. Галат. – К.: НАУ, 2008.– 153 с.

6. Інвазійні хвороби жуйних тварин: Навчальний посібник / В.Ф. Галат, А.В. Березовський, Н.М. Сорока, М.П. Прус, В.О. Євстафєва, М.В. Галат. – Полтава: ТОВ НВП Укрпромторгсервіс, 2011. – 144 с.
7. Екологічна гельмінтологія: Навчальний посібник / І.С. Дахно, Ю.І. Дахно. – Суми: Козацький вал, 2010. – 220 с.
8. Ветеринарна протозоологія: Навчальний посібник / О.Ф. Манжос, І.І. Панікар. – Полтава, 2006. – 144 с.
9. Довідник з лабораторних методів діагностики інвазійних хвороб тварин: Навчальний посібник / С.І. Пономар, Л.П. Артеменко, О.П. Литвиненко, В.П. Гончаренко. – Біла Церква: БДАУ, 2011. – 152 с.
10. Руководство по ветеринарной паразитологии / А.И. Ятусевич, В.Ф. Галат, А.В. Березовский и др.; под. ред. В.Ф. Галата и А.И. Ятусевича. – Минск: Техноперспектива, 2007. – 482 с.
11. Догель В. А. Общая паразитология / В. А. Догель. – Л. : ЛГУ, 1962. – 384 с.
12. Кеннеди, К. Экологическая паразитология / К. Кеннеди. – М. : Мир, 1978. – 230 с.
13. Невядомська К. Загальна паразитологія / К. Невядомська, Т. Пойманська, Б. Магніцька, А. Чубай. – К. : Наук. думка, 2006. – 484 с.